

Naročnina

Dnevna izdaja
za kraljevino Jugoslavijo
mesečno 25 Din
polletno 130 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 D

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1. stolp, peti vrsta
malih oglasov po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem o
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
četrta po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Vokopisti se ne vračajo, nebrankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnštva št. 2992

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cerkveni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevski 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Misli o sporazumu

Z ozirom na svojevrstne odnose, ki zadnji čas vladajo med Francijo in Italijo na eni pa med Italijo in Jugoslavijo na drugi strani, bo gotovo zanimiv članek, ki ga je bil v reviji »L'Esprit International« — »The International Mind«, glasilo ameriške Carnegiejeve dotacije, napisal bivši jugoslovanski minister dr. Lazar Marković. Tembolj, ker se je ta članek v diskusiji o odnosih, ki obstojajo med omenjenimi državami, zadnji čas javno večkrat omenjal. Mi se seveda z izvajanjem dr. Lazarja Markovića ne identifikujemo, prinašamo jih pa v želji, da bi se v interesu miru razmerje med našo državo in Italijo kolikor mogoče z vseh strani razbistrilo.

Razmerje med Italijo in Jugoslavijo — tako izvaja pisec — ostaja stacionarno. Po poteku prijateljske pogodbe l. 1924., katere obnovitev ni bila resno predvidena ne od ene ne od druge pogodbeni strani, se nahajamo danes v nekem brezposodobnem stanju, ki po prepričanju vseh resnih politikov ni koristno ne za Italijo ne za Jugoslavijo. Deloma bi mogli reči isto o odnosih med Italijo in Francijo, ki istotako niso bogve kaj povoljni, ne da bi se mogel navesti kak pameten razlog za to stanje. Kar se tiče nesporazumljenj med Italijo in Jugoslavijo, pa se g. Marković naravnost začuden vprašuje, kaj bi neki mogel biti njihov vzrok, ki se mu zdi naravnost skrivnost.

Ali je — tako se sprašuje g. Laza Marković — vzrok neprijaznega razmerja med Italijo in Jugoslavijo pogodba, ki jo ima le-ta s Francijo? V resnici italijanski politiki trdijo, da je francosko-jugoslovanska pogodba od 11. novembra 1927 nepremosljiva ovira za antanto med Francijo in Italijo in obenem onemogočuje prijateljsko in harmonično politiko med Italijo in Jugoslavijo. »Ne da bi se spuščal v katerikoli pretres o kontradiktornem značaju te dvojne italijanske teze — tako odgovarja Marković — »se mi zdi tembolj koristno podati glavne točke francosko-jugoslovanske pogodbe in od blizu ugotoviti, da li je mogoče imenovano pogodbo smatrati pod vidiki mednarodnega prava za agresivno in protivno mirovni ideji. Puščam ob strani politični značaj francosko-jugoslovanske pogodbe, ker, odkrito povedano, mislim, da mi ni potrebno dokazati, da niti Francija niti Jugoslavija ne mislita napasti Italije. To, kar Francija in Jugoslavija najbolj potrebuje, je mir. Ravno ta skrb za mir je privedla obe državi do podpisa pogodbe z dne 11. novembra 1927. Ta pogodba ravnotako kakor druge slične pogodbe, sklenjene po svetovni vojni, spada v kategorijo onih mednarodnih pogodb, ki so se med najrazličnejšimi državami sklenile čisto v duhu Pakta Društva narodov in po njegovih mirovnihih principih, ki imajo namen učinkovito zagotoviti mednarodni mir. Če gredo stipulacije našega pakta prijateljstva, arbitraže in varnosti — kakor se ti pakti danes imenujejo — v gotovih točkah in za gotove slučaje nekoliko dalje ko smernične določbe pakta Društva narodov, ni to proti duhu in namenu Pakta, ampak se more opravičiti radi morebitne nemogućnosti Društva narodov, da bi v slučajih, predvidenih v pogodbi, dejansko uveljavilo svoj vpliv in svojo voljo. Če torej ugotovim, da je bila francosko-jugoslovanska pogodba spočetka v duhu in okviru pakta, potem pod tem mislim, da ima za predmet iste interese, ki jih Društvo narodov hoče ščititi, to je mednarodni mir.«

Pakt medsebojne varnosti med Francijo in Jugoslavijo, sklenjen za zagotovitev miru v Evropi, torej ne more biti upravičen vzrok nesoglasja med Francijo in Italijo na eni, pa Italijo in Jugoslavijo na drugi strani. Kar tiče slednje nesoglasje — izvaja Laza Marković dalje — je to tudi sicer evidentno, ker namreč to nesoglasje ne datira z leta 1927., ko se je sklenila pogodba med Francijo in Jugoslavijo, ampak je starejšega datuma!

S tem prehaja ugledni in vplivni jugoslovanski politik na zgodovino odnosov med Italijo in Srbijo od l. 1908. naprej in pravi, da je napetost nastopila od trenutka, ko se je izvedelo za londonski pakt. Vendar se je belgrajska vlada odločila, da tudi v tem vprašanju odneha in da da Italiji koncesije s pogodbo v Rapallu, samo za to, da bi živela v miru in dobrih odnosih s sosedno latinsko velesilo. Italija je dobila s tem veliko ozemlje, ki je obljubljeno po Jugoslovanih in vlada v Beogradu je imela dovolj energije in avtoritete, da te koncesije državi naloži. Vsa ta politika je doživela poraz z odstopom g. Ninčiča l. 1926., ki je ob priliki, ko se je sklenila zveza med Italijo in Albanijo, javno proglasil neuspeh svoje politike napram Italiji. Zaradi tega tudi prijateljska pogodba med Italijo in Jugoslavijo iz leta 1924. ni bila podaljšana in je nastopilo stanje izvestne hladne napetosti. In g. dr. Marković zaključuje:

»Po tem stanju dejstev je torej razvidno, da je italijansko-jugoslovanska napetost obstojala že pred francosko-jugoslovansko pogodbo. Mogli bi celo reči, da je bila ta pogodba posledice neurejenih odnosov med Italijo in Jugoslavijo. Na drugi strani pa se Italija ne moti, če pravi, da je ta pogodba ustvarila važne izpremembe v politiki med Francijo in Jugoslavijo. Ta pogodba je ustvarila med obema državama poseben položaj medsebojne odvisnosti politike obeh držav. Vsaka pogodbenica stran je sprejela nase obveze, ki imajo v sebi klice alijance in ustvarjajo čustvo čim večje sigurnosti, če bi kdo hotel napasti bodisi Francijo bodisi Jugoslavijo. Ne vidimo pa prav nobenega razloga, da bi se Italija spuščala v kak nepremišljene korake. V mednarodni politiki je Italija zmiraj pokazala mnogo bistrovodnosti. Najvišji interes vsake

Francija do skrajnosti popustljiva - Italija pa zahteva, da se odreče zvezi z Jugoslavijo

Zeneva, 14. maja. (Od našega posebnega dopisnika.) Mednarodni položaj se je v zadnjih 24 urah izboljšal v toliko, da so prišli državniški Francije, Anglije, Italije in Jugoslavije v tesnejši stik med seboj. Posebno ugoden vpliv je imelo kosilo v Hotel des Bergues, katero je priredil g. Briand italijanskemu ministru za zunanje zadeve g. Grandiju, in pa angleškemu ministru za zunanje zadeve g. Hendersonu. Tega vpliva seveda ne gre pripisovati samo izvrstnemu razpoloženju, ki je zaradi znane duhovitosti g. Brianda na tem kosilu vladalo, ampak v prvi vrsti političnemu razgovoru, ki se je bil ob tej priliki razvil.

Razgovoru, ki sta ga imela dan prej g. Grandi in jugoslovanski minister za zunanje zadeve g. dr. Marinković, se ne pripisuje nič manjša važnost in je bil v mnogih pogledih nekaka overtura k razgovoru treh vodilnih politikov Evrope — seveda ne ve se, v kakšnem zmislu.

Vsi udeleženci varujejo namreč o vsebini in rezultatih teh razgovorov največjo tajnost. Vendar se je Vašemu dopisniku posrečilo izvedeti, da o kakšnih pozitivnih rezultatih absolutno še ni govora, kar je spričo težavnosti problema samoposebi umevno. Niso se pa gg. Briand, Henderson in Grandi omejili na italijansko-francoski problem, marveč so se razgovarjali o vsem kompleksu mednarodnih vprašanj, ki označujejo sedanjí moment. Ministri so se lo-

čili s trdno željo, da bi se v interesu miru vsekakor našel izhod iz sedanje težavne situacije, za kar se bodo z vsemi močmi prizadevali.

Oficijozni »Temp« ob tej priliki naglašja, da »so pariški ...or londonski in rimski kabinet želijo, da se sedanje napeto stanje premaga, Formula, kako, pa se dozdaj še ni našla. Teza Francije, da ne more privoliti v pariteto Italije morju je neizpodbitna. Sprava ted interesu Italije in interesi Francije se mora najti na drugi bazi in po drugi poti. Upamo, da bosta gg. Briand in Grandi ta načln našla. Treba je tudi kot drugo tezo Francije označiti (piše dalje »Temp«) to, da more Francija v redukciji svojega vojnobrodovnega programa pristati, ako dobi trdne garancije za svojo varnost.

Zaznamenovati bi bilo tudi, da se ameriškanski diplomati in politiki, ki so v Zenevi v vlogi opazovalcev, zelo prizadevajo, da bi se sklenil sredozemskomorski pakt med Italijo, Francijo, Anglijo in Španijo.

Vendar je treba konstatirati, da se formula sporazuma ne bo našla, ako Italija v bistvenih točkah ne bo odnehal. V tem nas potrjuje tudi pisanje ostalega pariškega tiska. Čeprav del pariških listov vidi v večerajšnjem razgovoru med Briandom in Grandijem znak za to, da je napetost med Italijo in Francijo popustila, je v resnici prvi sestanek med obema državniki- ma ostal pač samo v okviru prvih neobveznih

stikov, radi česar je razumljivo, da vsi francoski seriozni listi s »Tempom« na čelu francosko javnost svare pred tem, da bi pričakovala prevelikih rezultatov.

Materialna nasprotstva med Parizom in Rimom so namreč zelo velika. Radi polemik v zadnjem času je nastala še nova poostreitev, tako da se mora že samo obnovitev pogajanj, ki se se pred par meseci prekinila kot brezuspešna, smatrati za pomemben napredek. Po informacijah Sauerweina v »Matinu«, je Francija pripravljena, žrtvovati Italiji nič manj kot 40.000 kvadratnih kilometrov v Severni Afriki za korekturo tripolitanske meje, dočim je Italija zahtevala še nadaljnjih 20.000 kvadratnih kilometrov. Radi te večje italijanske zahteve so se pogajanja meseca oktobra razbila. Danes je pa baje francoska vlada pripravljena žrtvovati za sporazum celo tudi teh 20.000 kvadratnih kilometrov, vendar so med tem nastale nove težkoče ne samo, ker Italija slej ko prej zahteva pariteto s Francijo na morju, temveč je zdaj tudi formalno postavila novo zahtevo, da se Francija formalno odreče zvezi z Jugoslavijo.

Dasi se je zaenkrat še vedno smatralo za možno, da bo angleško posredovanje pomagalo, vendar ta zadnji zahtevek, ki je za Francijo popolnoma indiskutabel, opravičuje pesimizem, s katerim dobro poučeni diplomatski krogi pričakujejo nadaljevanja komaj pričeti pogajanj.

Pesnica na čelu indskega osvobodilnega gibanja

Bombay, 14. maja. O aretaciji Gandijevega naslednika 80-letnega Abbas Tjabija se poročajo sledeče podrobnosti. Aretacija je bila poverjena g. Brahamu, ki se je s 50 agenti podal v Karadi na 20 avtomobilih. Braham je stopil med prostovoljce in staremu Abbasu dejal:

»Vaš shod je v nasprotju z zakonom. Imam nalog, da Vas razpršim ali pa aretiram.«

»Bodite gentleman,« je odgovoril Abbas, »in izpolnite svojo dolžnost s tem, da nas aretirate. Če hočete, lahko tudi rabite orožje. Mi se umaknemo samo sili.«

»Torej Vas aretiram,« je odgovoril gosp. Braham.

Potem je vprašal dobrovoljce:

»Ali je kdo od Vas pripravljen, da še odstrani?«

»Nihče, nihče!« se je glasil odgovor. »Mi gremo s teboj,« — so klicali Tjabiju — »kamorkoli te peljejo.«

Intonirajoč gandistično himno se je pustilo vseh 59 prostovoljcev aretirati in posaditi na avtomobile. Ostala množica pa je po geslu neprotivljenja sili dvignila v zrak roke v znamenje miru in nadaljevala himno. Abbas Tjabij je ljudi s solznimi očmi v slovo pozdravil. Na stotine ljudi pa je pokleknilo, kličoč:

»Pogum, stari Tjabij, spremlja te srce Indije. Zmaga bo naša!«

Nasledstvo za Abbasom je sprejela znana pesnica, gospa Sarojini Naidu. Ona je bila rojena v Hajderabadu l. 1879 in je študirala na univerzi v Cambridgu. Vrnivši se v Indijo l. 1898, je proti običaju omožila dr. Naidu, ki je bil nižje kaste od nje. Z njim je imela četrto sinov. Ona že več let po Evropi in Ameriki vrši propagando za neodvisnost Indije. Izdala je tri zvezke pesmi, ki so prevedene na angleški jezik in tudi v druge evropske jezike. Pred štirimi leti jo je imenovala kraljevsko društvo za literaturo v Londonu za svojo članico. Kralj Jurij jo je odlikoval z zlatim

redom »Cesar Indije« zaradi njene dobrotelčnosti in civilnih zaslug. Gospa Naidu je po aretaciji Abbasa imela govor, v katerem je rekla, da ne dvomi, da bo angleška policija aretirala tudi njo. Končala je:

»V svoji zaslepljenosti oni ne bodo opazili madeža sramote, s katerim so se pokrili. Toda svet jih bo sodil in sodba zgodovine bo dekret svobode za indsko ljudstvo.«

Dasi je angleška vlada trdno odločena, da oktobra meseca skliče v Londonu konferenco v svrhu ustave za Indijo ter so že na delu vse sile za sporazum, zdržuje policija in vojaštvo strog red. Zaprla je v Kalkuti 80 članov odbora nacionalnega kongresa za Bengalijo in jih obtožuje rop, plenjenja in hujkanja na revolucijo. V Solapurju se nadaljuje bojno stanje in zvečer straže vsakega ustrelijo, kdor bi se brez opravičenega povoda pokazal na cesti. Podnevi se ne smejo zbrati več kot štiri osebe skupaj. Vojno stanje je proglašeno tudi v vseh severozapadnih provincah.

Gandi ima v svojem zaporu vse komoditete, električno luč in lep vrt za sprehajanje. On celo na vrtu spi. Lahko dela, kar hoče.

London, 14. maja. n. V Indiji je bilo danes zopet vse polno aretacij. V Širodi pri Bombayu je 200 Gandijevih prostovoljcev napadlo državna skladišča soli. Prišlo je do spopada s policijo, pri čemer je bilo 16 ranjenih. aretiranih pa je bilo 158 oseb. Jutri se zopet namerava tak napad na solna skladišča v Darasani, kjer bo vodila prostovoljce ga. Naidu, ki je sedaj prevzela vrhovno poveljstvo pri pasivnem odporu. Izjavila je, da se bo sama postavila na čelo prostovoljcev in da bo poskušala prebiti angleški oklep. Oblasti so odredile obsežne varnostne odredbe.

Iz Solapurja poročajo, da so tamošnje predilnice še zmerom zaprte.

Sredozemskem morju in še več, v Oceanu. Italija, kot svetovna velesila, mora voditi svetovno politiko. Ni torej realnega vzroka, ki bi oviral harmonijo med Italijo in Jugoslavijo. Vse gospodarske življenje diktirajo antanto.

Tako prehajamo v pozitiven zaključek. Če so torej, po formalnih izjavah kompetentnih predstavnikov Italije, odnosi med Italijo in Jugoslavijo vezani, na en ali drugi način, na odnose med Francijo in Italijo, potem je treba voditi računa o tem dejstvu in iskati rešitve sporazuma med tremi namesto samo med dvema. Francosko-jugoslovanska pogodba bi se mogla razširiti z zaključitvijo iste pogodbe z Italijo, s paktom, ki bi vsem trem državam dajal prednost povečane sigurnosti in bi vsaki pušal proste roke za njih lastni razvoj v mirnem delu.

Z osnovno tendenco teh izjavanj se vsekakor strinja vsak prijatelj miru in dobrih odnosov naša države s svojimi sosedi.

Ustanovitev delavske banke

Belgrad, 14. maja. m. Po inicijativi centralne domačih delavskih sindikatov se bo ustanovila prva delavska banka, ki se bo imenovala »Delavski fond za medsebojno pomoč«. Pravilnik tega fonda je že podpisan in tudi zakonsko potrjen. Delavci so z lastnimi sredstvi osnovali banko, ki jo bodo tudi sami upravljali. Na listo dobrotvornih članov se je prvi podpisal Njeg. Vel. kralj Aleksander I. in daroval vsoto 50.000 Din.

Velika letalska nesreča pri Sarajevu

Belgrad, 14. maja. m. Poročajo iz Sarajeva: Včeraj je na aerodromu pri Rajlovcu prišlo do velike letalske nesreče. Podnarednik pilot Magdič, rodno iz Užice se je z aeroplanom »Potez 10« dvignil in izvršil poskusni let. Ko je nekaj čas krožil, se je pričel spuščati z zmanjšano brzino. Spuščajoč se, je aeroplan prišel v bližino grča. Radi zmanjšane brzine ni mogel pilot trenutno spreminiti pravca in je radi tega letalo zadelo ob visokem drevesu ter v trenutku strmoglavilo na tla. Vse to se je zgodilo pred očmi mnogih častnikov, ki so iz aerodroma opazovali gibanje letala. Takoj so se podali z avtomobilom na lice mesta. Aeroplan je bil popolnoma razbit, dočim je bil pilot Magdič zelo težko ranjen, prepeljan v bolnico.

Proti lahkomiselnemu izseljevanju

Ljubljana, 14. maja. AA. Izseljeniški nadzornik v Ljubljani sporoča: Izseljeniški komisariat v Zagrebu je v zadnjem času ugotovil, da se selijo iz dravske banovine ljudje, ki bi se lahko zaposlili doma ter imeli doma svojo existenco. S tem bi preprečevali nazadovanje kmetijskega gospodarstva medtem ko v inozemstvu večinoma fizično in materialno propadajo, ker ne najdejo primernega zasluka. Izseljevanje bo v bodoče zato dovoljeno le v primerih dokazane nezaposlenosti in pa proti protidilu, da prosilec za potni list doma ne najde dela. Obenem mora prosilec doprinesiti dokaz, da mu je v deželi, kamor se namerava izseliti, preskrbljeno delo s primernim zaslužkom.

Avstrija proti uvozu svinj

Gradec, 14. maja. p. Na glavni skupščini »Landbunda za Štajersko« je imel predsednik gospodarske zbornice Reuter zanimiv govor v katerem je naglasil, da je v zadnjem tednu aprila naglo pričel naraščati uvoz nemških svinj na dunajski trg. Prejšnje leto se je uvozilo 35 nemških svinj, letos pa je to število poskočilo na 3000, zato je naravno, da je vlada morala storiti potrebne korake, da se zagotovi domača reja svinj. Ni dovolj, da se je preprečil uvoz poljskih svinj, marveč je treba v najkrajšem času misliti na to, da se sploh omeji uvoz inozemskih svinj.

V senci palm

Tunis, 10. maja 1930.

Vsak izmed petdesetih mednarodnih evharističnih kongresov, ki so se širom sveta vršili doslej, je imel svoje posebnosti in lepote, a globlje se ni dojmil src nobeden nego letošnji na mučeniških kartaginskih tleh. V srcih domačinov kakor gostov bo zapustil neizbrisne spomine in nedvomno obrodil dragocene sadove, ki se bodo deloma pokazali šele v daljni bodočnosti.

Kongres se je otvoril v navzočnosti papeževga delegata, generalnega rezidenta, šestih kardinalov msgr. Heylena, nepregledne vrste škofov, prelato in druge svetne in redovne duhovščine, francoskih poslancev in drugih odličnih osebnosti ter nešteti tisočev tujih in domačih udeležencev. Najprej so prečitali papežovo lastnoročno pismo, s katerim je določil za svojega delegata kardinala Lépicierja, nakar je msgr. Heylen imel tople pozdravne govore. Nato je vstal kardinal Lépicier in v krasnih besedah otvoril kongres. Njegov jasni glas so ponesti zvočniki do zadnjega poslušalca. Rekel je, kako je to prvi mednarodni evharistični kongres na afriških tleh, polnih skrivnosti in upanja. Govoril je o velikih spominih Kartage, ki jih je oživil p. Delattre in naglasil, da želi s Pijem XI, da bi ta kongres postal svetlu nauku, kako je Evharistija sola bratske ljubnosti med posamezniki in kako naj bo to tudi med narodi. Vse govore so sprejeli navzoči z največjim navdušenjem. Poseben zbor je zapel, nakar je papežev delegat dal blagoslov z Najsvetejšim.

Pesčica agitatorjev je bila poizkusila skaliti navdušeno razpoloženje in slogu med domačim prebivalstvom, posebno med muslimani in kristjani; toda poizkus ni uspel in bratsko so se mešale duhovniške suknje in arabski burnusi. Izmed tujcev je prišlo na kongres nad tisoč Nemcev, 800 Američanov, 400 Belgijcev s kardinalom Malines-jem in štirimi škofi, 180 Poljakov, 300 Avstrijcev, 60 Čehoslovakov, 80 Litvanov, precej Mehikancev, Spancev, Jugoslovancev, Angležev, Ircev, Portugalcev, Azijcev in celo Avstralcev — eno besedo: ves svet se je po svojih zastopnikih zbral na afriških tleh, da se tu pokloni Kristusu kralju.

Naj omenim še nekaj najlepših točk iz nadaljnega sporeda. Prvi skupno sv. obhajilo otrok. V zelenem okviru tamarisk, oljk, smokev, evkalipta in drugih dreves, pod globoko modrino neba se je zbralo do 8000 dečkov in deklic, vsi belo oblečeni; razvrstili so se pred belo-zlatim oltarjem v obliki ogromnega križa. Dvanajst duhovnikov jim je delilo sv. obhajilo. Bil neizrekljiv, nepopisno ganljiv prizor, ko so vprico narave in množice, v najlepšem redu, polagoma in s svetlim strahom prihajali k božji mizi in prejeli svojega Boga in z Njim v srcu zopet odhajali na svoje mesto. Kaj se je pač godilo ob tem pogledu v dušah njih muslimanskih vrstnikov? Ali ni marsikje zaživela kal, da nekoč zraste in dozori?

Druga enako nepozabljiva točka je bila v četrtek popoldne v amfiteatru ob poklonitvi mladine. V sredi arene stoji velik kamenit križ, na desno, kjer so nekoč stale lože visokih dostojanstvenikov, je postavljen oltar — oba priča, kako zelo so se izpremenili časi. Ob oltarju so zavzeli mesto papežev delegat, kardinali, škofje in vsa ostala duhovščina. Tedaj se je prikazala na obzorju, vidnem skozi vrzeli razvaline, se bližala in slednjic vkorakala v areno nepregledna vrsta belo oblečenih otrok, katerih vsak je držal v desni roki palmovo vejo. Med korakanjem so otroci prepevali zelo priprosto, toda spričo danih okoliščin izredno značilno in globoko pomembno pesem: »Jaz sem kristjan.« Otroci in ostali udeleženci so popolnoma napolnili amfiteater — navzočih je bilo vsega do 50.000 ljudi. Ko so se otroci razvrstili, je imel p. Parra, ravnatelj Apostolstva molitve, kratak, a silen nagovor, nakar je ob spremljevanju fanfar vsa množica z enim glasom in enega srca zapela posebno, za to priliko zloženo pesem z refrenom, ki slove približno: Otroci kartaginskih mučeničkov, se borimo junaško kakor oni zajemajoč svoj pogum iz srca Jezusovega v svetem zakramentu. Pri tem so otroci pred oltar polagali palme in s temi simboli poklanjali evharističnemu Bogu stotisoče sv. obhajil in žrtev, ki so jih za kartaginski evharistični kongres prejeli in darovali otroci celega sveta.

Tretja ura globokega ganotja je bila v petek zvečer, ko je sredozemska noč legla na zemljo in je bela mesečina odkrila globine neba. Na tisoče se nas je zbralo v amfiteatru, pod predsedstvom kardinala Verdierja. Toda toplot ni bilo med nami ne otrok ne žena, marveč samo duhovniki in moške s prižganimi svečami v rokah smo napolnili areno. Velikostno so se v svitu plamenic odražale razvaline amfiteatra. V popolno tišino je zaorala pesem belih očetov: »Mučenički v arenah...« — pesem in navep priprosta, toda spričo kraja, noči in prilike čudovita. Po lepem govoru msgr. Tissierja je z nepremagljivo silo, zmagovito in neodoljivo privrela iz tisočev moških src in grl edinstvena krščanska izpoved — vera. Kdor tega ni videl in slišal, si ne more predstavljati globine ganotja kartaginskih evharističnih kongresov prejeli in darovali otroci celega sveta.

Oprostite, da sem jo umel tako malo izraziti.

Alfred Michelin.

Drobne vesti

London, 14. maja. AA. Angleško-arabska pogajanja o Palestini so se razbila.

Šanghaj, 14. maja. AA. Severno Nankinga se bije velika in odločilna bitka.

London, 14. maja. AA. Angleška letalka Johnson je večerjela pristala v bližini Rangona. Malenkostna poškodba propelerja je bila kmalu popravljena. Letalka se nadeja, da bo jutri nadaljevala pot in prispela v Bangkok. Odtod bo nadaljevala pot v Avstralijo.

London, 14. maja. AA. Japonsko posojilo v znesku 12.500.000 funtov sterlingov po 5 in pol % je bilo včeraj za velike svote presubskribirano.

Med Vatikanom in Anglijo ne bodo prekinjeni odnosi Malteški spor bo rešen sporazumno

Rim, 14. maja. n. Radi napetosti, ki je nastala med Anglijo in sv. Stolicco radi malteškega problema, se čuje v vatikanskih krogih, da so vesti nekaterih listov o pričakovanem prekinjenju diplomatskih odnosov med Londonom in Vatikanom prezgodnje. Zdi se pa, da se je na podlagi izmenjave diplomatskih not našla rešitev, ki je sprejemljiva za oba dela. Po teh vesteh bo podala angleška vlada izjavo, da se bodo oblasti na Malti vedle nasproti katoliški cerkvi in škofom vljudo, do-

čim bo Cerkev pustila katolikom proste roke, da si izberejo ono vlado, ki jim najbolj ugaia. Sv. Stolica upa, da se bo angleška vlada tudi odločila k temu, da bo odpoklicala guvernerja otoka, lorda Stricklanda, proti kateremu so v glavnem naperjene pritožbe katoliškega klera. Pri tem se zdi, da Cerkev, ki polaga veliko važnost na dobre odnose z Anglijo, ne bo pustila, da bi se dogovor razbil radi tega osebnega vprašanja.

Vprašalna pola g. Brianda o kooperaciji evropskih držav

Zeneva, 14. maja. (Od našega posebnega dopisnika.) O vprašalni poli g. Brianda, ki se ima v kratkem poslati vsem evropskim kabinetom, vzemo od dobro poučene francoske strani, da še ni gotova. Nekoliko bo razočaralo, da je političen del tako pojasnilnega uvoda kakor vprašalne pole same veliko menj izrazit nego se je pričakovalo, to je, da gosp. Briand načrta, kako naj bi se Združene države Evrope konkretno zedinile, podrobno ne razvija. Pa tudi v principijelnem pogledu naglašja Briand, naj bi se politično in gospodarsko sodelovanje evropskih držav vršilo v okviru obstoječe Zveze narodov. G. Briand poudarja tudi, da bi se v tem smislu združene države Evrope nikakor ne smele obračati proti kateremukoli drugemu delu sveta.

V vprašalni poli sami sta, kolikor je do zdaj znano, samo dve vprašanji političnega značaja in sicer: 1. Ali je sklenitev pogodbe (Contrat) med evropskimi državami želeli? — 2. Ali bi se naj sklenil »Evropski svet« ali kakšen drug skupen organ, ki bi evropske države zastopal?

Ostala vprašanja so pa izključno gospodarskega, finančnega, poljedelskega, trgovinskega in prometno-tehničnega značaja. Tako n. pr. so znana sledeča vprašanja:

Ali se čuti potreba po ustanovitvi, kontroli in skupni zakonski ureditvi kartelov?

Ali obstoji interes na ustanovitvi velikih proizvajalskih skupin evropske industrije?

V kakšni obliki naj bi se take skupine organizirale, vodile in sodelovale?

Kako naj bi se v takem slučaju zasiguralo koristi konsumentov?

Ali naj bi se ustanovile skupne proizvajalne in razpečevalne organizacije v poljedelskih državah, predvsem za žito?

Veliko mesta zavzemajo potem vprašanja, tičeča se ustanovitve enotnih carinskih seznamov, odprave carinskih meja, veterinarskih pogodb itd.

Na noben način vprašalna pola g. Brianda nima nobene sličnosti s takozvanimi panevropskimi načrti in federativnimi ustavnimi predlogi za Panevropo, kakor jih je formuliral znani grof Coudenhove-Kalergi.

59. zasedanje Sveta DN danes zaključeno Zalna svečanost za † Fritj. Nansenom

Zeneva, 14. maja. n. Danes je bila v Društvu narodov žalna svečanost po pokojnem Fritjofu Nansenu. Predsednik dr. Marinković je izjavil v žalnem govoru, da je bil pokojni raziskovalec in dobrotnik človeštva največja osebnost Društva narodov v teku njegovega desetletnega obstoja. Ze v trenutku ustanovitve Društva narodov je bil Nansen po vsem svetu znan kot največji primer onega duha in poguma obnove, ki je bistveni predpogoj vsakega človeškega napredka in ki ga radi tega razumejo najprimitivnejše kakor tudi najbolj civilizirane države.

Prisrčen sprejem slovanskih geografov v Ljubljani

Snoči so prišli s karlovaškim vlakom v Ljubljano slovanski geografi, ki so zborovali po raznih krajih Jugoslavije. Ljubljana je priredila gostom prisrčen sprejem. Ze mnogo pred prihodom vlaka se je zbralo na peronu vse polno odličnega občinstva, med njimi divizijski general Sava Tripković z ordonančnimi častniki, okrajni glavar dr. Andrejka, zastopnika mestne občine župan dr. Puc in dr. Ravnihar, rektor univerze dr. Dolence in univ. prof. dr. Hinterlechner, dalje mnogo akademske in srednješolske mladine, četa skavtov in drugo občinstvo.

Ko je privožil po tritretirni zamudi ob pol 9 vlak, je godba zaigrala koračnico, občinstvo pa je pričelo vzvikati gostom.

Goste je pozdravil s kratkim govorom župan dr. Puc, poudarjajoč, da je Ljubljana središče Slovencev in da naj bodo gostje pozdravljeni v imenu Ljubljane in gostov.

16. dan belgrajskega procesa Obtoženi Begič obtožuje svoje tovariše, zanika pa krivdo dr. Mačka.

Belgrad, 14. maja. n. 16. dan razprave proti zagrebškemu omladinu je danes potekal ob zaslišanju obtoženega Vilka Begiča, podpolkovnika v pokoj. Zasliševanje se ni končalo ter se bo jutri dopolnje nadaljevalo. Vilko Begič je bil glasom obtoževalec prvi inicijator pri organiziranju teroristične akcije. Bil je obenem oni, ki je sprejel denar od dr. Mačka za podpiranje omladincev. Razumljivo je, da je za njegovo zasliševanje vladalo največje zanimanje.

Kaj mu očita obtožnica.

Razprava se je pričela ob 8 zjutraj. Na tozadnje vprašanje predsednika obtoženi Begič odgovori, da je obtožnico razumel in da se ne čuti krivega. Predsednik čita obtožnico, glasom katere je obtoženec septembra in v sledečih mesecih l. 1929. navajal obtožena Bernardića in Hadžija, da organizirata omladino, ki bi v Zagrebu s teroristično ekcijo ogrožala javni mir in red. Dalje, da je pomagal pri organizaciji in da je na nagovor obtoženega prof. Jelašića dal organizatorju Bernardiću skupno 8000 Din.

Zagovor Begiča.

Obtoženec je nato imel zelo dolg govor, v katerem je najprej poudarjal, da so ga njegovi roditelji vedno učili govoriti vsikdar resnico, ki naj mu bo nadvse sveta. Opisuje podrobno potek svojega življenja, pravi, da je skoraj trideset let častno nosil vojaško uniformo. Bil je 4 leta v vojni. Sedaj je že 25 let upokojen. Vedno je bil pošten in odkrit in zato bo tudi danes povedal gošo resnico. Kot upokojeni bivši avstrijski častnik se je leta 1923. priključil Radičevi stranki. Tega leta je vodstvo stranke odredilo, da naj spremlija pokojnega Stepana Radiča v inozemstvo. Bil je z njim na Dunaju, v Parizu in Londonu in zopet na Dunaju, odkoder se je aprila meseca 1924 vrnil v Zagreb, kjer je bil od policije kaznovan. Ker se je njegovo

materijsko stanje zelo poslabšalo, je začetkom leta 1929. prosil dr. Mačka, da naj mu preskrbi službo ter mu je ta izposloval službo pri »Slobodnem glasu«, kjer je prevajal iz tujih jezikov ter izpolnjeval 2—3 strani tega lista.

Begič obtožuje tovariše.

Nekega dne je prišel k njemu obtoženi Jelašić, s katerim sta se poznala iz Seljaškega doma. Ta mu je dejal, da potrebuje omladina denarja in da bo tozadevno prišel k njemu Hadžija. Hadžija je naslednji dan res prišel ter trdil, da potrebuje 5000 dinarjev. Begič mu je odgovoril, da mu bo to vsoto preskrbel ter da naj se vrne. Ta mu je pa odgovoril, da ne more sam priti po denar, ker je nameščen v Jaski, zato pa bo poslal enega svojih prijateljev. Na vprašanje predsednika: »Ali ga je poslal?« odgovori obtoženec: »Da!« Predsednik: »In kdo je bil to?« Obtoženec: »To je bil Pripič.« Predsednik: »Kdo vam je dal denar?« Obtoženec: »Dobil sem ga od dr. Mačka. Dr. Mačku sem rekel, da je denar potreben za podpiranje omladine. Meni je dr. Maček drugi dan izročil denar.«

V kak namen je dr. Maček dal denar.

Predsednik: »Ko ste odšli k dr. Mačku in mu povedali, da potrebuje denar, ali ste mu točno rekli, za kaj ga. Kaj ste razumeli pod »podpiranjem omladine?«

Obtoženec: »Nisem odšel k dr. Mačku, temveč je on prišel k meni v uredništvo lista, ker se je kot lastnik zanj interesiral. Ko je prišel k meni, sem mu povedal, da je bil pri meni Jelašić radi podpiranja omladine. Razumel sem pod tem, da je omladina brez sredstev za življenje in zato nisem pripisoval temu prav nobene važnosti.«

Nato pripoveduje, kako ga je ponovno obiskal Pripič radi denarja, da je on zopet dobil od dr. Mačka 4000 dinarjev, katero vsoto je zopet izročil

Prpiču. Na vprašanje predsednika, ali je pripravljen, da je bil Pripič oni, ki je prišel po denar, pravi, da je to goloto. Z ozirom na to se vrši

konfrontacija s Prpičem.

Pri tej priliki izjavlja Prpič: »Mene gospod pozna šele iz policije.« Obtoženec odgovarja, da je točno, kar je preje izjavil.

Predsednik Prpiču: »Ali vam je dal Begič denar?«

Prpič: »Povedati moram, da Begiča ne poznam, niti nisem bil pri njem in z ozirom na to nisem od njega mogel zahtevati denarja.«

Predsednik: »Ponovno vas vprašam g. Begič ali je to oseba, kateri ste izročili denar?«

Obtoženec: »Da!«

Predsednik diktira zapisnikarju, da se je izvršila konfrontacija med obtoženim Begičem in Prpičem, da trdi Begič, da je izročil denar Prpiču, dočim ta to zanika.

Konfrontacija s Hadžijem.

Istotako zanika Hadžija, da bi bil poslal Prpiča k Begiču po denar. Vrši se konfrontacija, pri kateri oboja vztrajata na svojih izjavah. Nato je bil obtoženi Begič konfrontiran z Jelašićem. Jelašić istotako zanika inkriminacijo ter smatra, da ima g. Begič fikšno idejo, ker je že sam obsebi priznal, da jih ima večkrat. Tudi je obtoženi Begič za časa svojega zapora poizkusil samomor, radi česar je bil dalje časa bolan. Begič pripoveduje o tem samomrtnem poizkusu in o svoji bolezni. Pravi, da se je napram njemu zelo dobro postopalo, da ga ni nihče maltretiral, da so mu vsi stregli prav lepo ter zelo dobro skrbeli za njegovo zdravje.

Posamezni odvetniki stavijo na obtoženca razna vprašanja. Begič vztraja pri svojih izjavah in zanika, da bi bil dr. Maček mislil na kaj drugega, ko je dal denar za podpiranje omladine.

Sicer obtožencu glede revolverjev ni nič znane in zanika vsako sodelovanje. Njegovo zaslišanje se bo jutri nadaljevalo.

Dvoboj s smrtnim izidom

Budimpešta, 15. maja. p. Dopoldne ob desetih sta se na zasebnem stanovanju dvobojevala kapetan Pintar in major Nikola Kis. Pintar je ubil Kisa. Zdi se, da je povod za dvoboj ljubosumnost. Kis ni bil poročen, pač pa Pintar.

Prelet Atlantika

Rio de Janeiro, 14. maja. AA. Francoski letalec Mermont, ki je preletel Atlantski ocean med Afriko in Južno Ameriko s trgovskim letalom, je prejel čestitke ministra za letalstvo in podtajnika za kolonije. Prebivalstvo je navdušeno.

Romunski roparji ulovljeni

Bukarešta, 14. maja. n. Danes ponoči je bilo aretiranih onih pet roparjev, ki so 6. maja napadli avtomobil, v katerem so se peljali ameriški finančni svetovalec za Poljsko Dewey, romunski poslanik v Washingtonu Davila in soproga poljskega poslanika v Bukareštu, grofica Szembek. To so že večkrat predkaznovani zločinci, ki so svoje dejanje že priznali. Pri njih so našli del ugrabljenega plena.

Avstrija : Anglija 0 : 0

Dunaj, 14. maja. n. V meddržavni nogometni tekmi Avstrija : Anglija se je dosegel rezultat 0 : 0.

Angleži ne zaupajo boljševikom

London, 14. maja. n. »Daily Telegraph« piše o vesteh, ki izhajajo z ruske strani glede bodočega rusko-poljskega konflikta, da je to nova moskovska taktika, ter domneva, da so bile bombe, ki so se našle v varšavskem sovjetskem poslanstvu, samo ruska preteveza. Ruski vladodržci so s tem poskušali poživiti popuščajčo moralo zatiranih ruskih mas z govoricami o grozečih napadih. Tudi prihod ruskega brodomarja v Črno morje se mora smatrati za poskus strahovanja Romunije, da bi se preprečilo, da bi v primeru konflikta s Poljsko Romunija ne prišla Poljski na pomoč.

600 kg dinamita zletelo v zrak

Turin, 14. maja. n. V Arigliani pri Turinu je bila danes dopoldne strašna eksplozija v tovarni dinamita, pri kateri je zletelo v zrak 600 kg dinamita. Tovarna je popolnoma razdejana. Dva delavca je raztrgalo na kose, nadaljnjih deset delavcev pa je ranjenih. Škoda znaša 1 milijon lir.

Zagrebske vesti

Zagreb, 14. maja. p. Pogreb bivšega predsednika hrvatskega sabora dr. Medakovića bo v soboto ob enajstih dopoldne. Njegovo truplo pripeljejo jutri iz Dunaja, kjer je umrl, v Zagreb.

Zagreb, 14. maja. z. Vsi, ki nameravajo obiskati pariški veleposled med 15. majem in 2. junijem, dobe po glavnih francoskih progah 50% popust, pri zračnih linijah pa 20—25%. Legitimacije dobe pri francoskem trgovskem atašeju v Belgradu in pri francoskih konzulatih.

Zagreb, 14. maja. z. Včeraj je prodajalka v mlekarici Vita izpila 6 ampul morfijskega. Prepeljali so jo v bolnico, kjer so ji izprali želodec. Sedaj je izven vsake nevarnosti. To je v Zagrebu prvi slučaj poskusa samomora z morfiem. V bolnišnici ni hotela navesti vzroka poskusa samomora.

Zagreb, 14. maja. z. Mestni magistrat je nedavno izdal pravilnik o plačevanju taks na napise na trgovinah in na izlozbe. Te takse so izzvale pri zagrebških trgovcih veliko nasprotovanje, ker so previsoke. Začeli so snemati napisne deske in odstraniti izlozbe, da ne bi preveč plačali taks. Radi tega namerava mestno glavarstvo ta pravilnik še enkrat obravnavati in ga spremeniti. — Pri snemanju neke napisne table je prišlo danes do nesreče. Neki deček je prišel v stik z električnim tokom, vsled česar se je onesvestil.

Zagreb, 14. maja. z. »Jockey-klub« priredi 1. junija na dirkališču v Vrapčah velike dirke. Udeležbo je prijavitel klub do 24. maja.

Zagreb, 14. maja. z. Zagrebska športna nogometna reprezentanca bo sodelovala na mednarodnih tekmal Dunaju, Budimpešti in Krakovu, ki bodo 31. maja in 1. junija na Dunaju. Prvi dan igra zagrebško moštvo proti Dunaju, drugi dan pa proti Budimpešti.

Dunajski vremenska napovedi: Severne Alpe: Spremenljivo, hladno, večinoma deževno vreme, ponekod izdaten dež. — Južne Alpe: Začasno poslabšanje vremena.